Dnro 001/81/2020

Elina Sojonen 11.3.2020

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen torstaina 12.3.2020 klo 12.15

HE 15/2020 vp Hallituksen esitys laeiksi aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttamisesta ja opintotukilain 15 §:n muuttamisesta

Akava lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Akava kannattaa esityksen päätavoitteita. Muutokset tekevät osa-aikaisesta opiskelusta kannattavampaa ja parantavat näin työllisyyttä. Uudistus nostaa uusia ryhmiä tuen käyttäjiksi ja lisää kouluttautumismahdollisuuksia.

Työttömyyttä ennaltaehkäistään parhaiten pitämällä osaaminen ajan tasalla. Akava painottaa, ettei jatkuvan oppimisen tai työelämän muutoksen haasteita ratkaista kritisoimalla nyt osaamistaan kehittäviä koulutukseen hakeutumisesta, vaan nostamalla uusia ryhmiä koulutuksen ja muun osaamisen kehittämisen piiriin.

Osaamisen omaehtoista kehittämistä tarvitaan niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla. Mikäli työntekijä haluaa päivittää ja ylläpitää osaamistaan, jää käytännössä ainoaksi vaihtoehdoksi usein omaehtoinen opiskelu. Esimerkkinä tilanne julkisella sektorilla, jossa koulutukseen käytetyt resurssit – niin aika, tuki kuin rahatkin – ovat pienentyneet viime vuosina niin terveydenhuollon, opetusalan kuin sosiaalitoimenkin henkilöstöllä. Tämä näkyy sekä kansallisissa tutkimuksissa että akavalaisten liittojen selvityksissä.

Tukea uudistettaessa on tunnistettu se, että Suomessa erot aikuiskoulutukseen osallistumisessa korkean koulutuksen ja vähän koulutusta saaneiden välillä ovat OECD-maiden suurimpia. Nykyisellään järjestelmä ei tavoita riittävän hyvin koulutusta eniten tarvitsevia ryhmiä. Siksi on hyvä, että opiskelun ja osa-aikaisen työn yhdistämisen parantaminen helpottaa nimenomaan pienituloisten mahdollisuutta kouluttautua. Aiemmin pienillä tuloilla on ollut vaikea jäädä aikuiskoulutustuelle.

Työn ja opintojen yhteensovittamista edistää myös se, ettei vähäisempi opiskelu kuluta koko tukikuukautta ja että tuen maksatus hoituu tulorekisterin perusteella. Tulorekisterin hyödyntäminen mahdollistaa joustavan ansiotulojen hankkimisen.

Akava pitää kuitenkin valitettavana, että uudistukselta edellytettiin tiukkaa kustannusneutraaliutta. Tämän vaatimuksen takia uudistus laskee täysiaikaisen tuen määrää tyypillisissä akavalaisissa ryhmissä.

Kansallisista ja kansainvälisistä tutkimuksista tiedetään, etteivät pelkät taloudelliset kannusteet yksin riitä lisäämään koulutukseen osallistumista. Se edellyttää myös koulutustarjonnan ja ohjauspalvelujen kehittämistä. Lisäksi tarvitaan osaamisen johtamista ja uusia tapoja, joilla työnantaja voi tukea henkilöstön osaamisen kehittämistä.

Jotta uudistuneen aikuiskoulutustuen uusista joustoista saadaan aidosti jatkossa kaikki irti, pitää myös opintovapaalakia uudistaa. Siihen tulee lisätä säädökset osa-aikaisesta opintovapaasta.

Akava ry:n puolesta

Elina Sojonen
johtava asiantuntija